

Če je bila ponavljajoča se politična propaganda zdaj že minule Vlade, da »narava« in njeni zagovorniki nagajamo, smo se ob nastajanju nove Vlade sprva lahko povpraševali, ali bo narava res dobila bolj zasluženost mesto. Poimensko naj bi bila omenjena tudi v nazivu novonastalega (spremenjenega) ministrstva, a na prestrukturiranje moramo še počakati. Nato je, v razmeroma na hitro nastali koalicijski pogodbi treh strank, narava vsaj na papirju dobila manj pozornosti. Prva prioriteta zelenega prehoda je v koalicijski pogodbi postala *»skrbno varovati naravo, a hkrati pametno in trajnostno izkoriščati dane naravne vire s poudarkom na ohranjanju naravnih habitatov ter populacij živalskih in rastlinskih vrst«*. Natančneje to pomeni, da bo nova Vlada *»podprla izboljšanje upravljanja zaščitene območij ter bolj učinkovito spremljala in nadzirala stanje okolja in narave«*. Zmanjševala bo pritisk na naravo s sistemskimi ukrepi. Uvedla bo boljše upravljanje prometa v naravnem okolju in urejanje dostopa do zavarovanih območij na trajnosten način. Zavzemala se bo za čisto in zdravo okolje in naravo. *»Etično do narave«* v njenih očeh zajema *»odgovorno pristopiti k razvoju dolgoročnega jedrskega programa«, pa »obvladovanje odpadkov«, »bolj trajnostno kmetovanje«* in *»boljše obvladovanje emisij«*. Vlada se zavezuje, da na Muri ne bo gradila hidroelektrarn, na srednji Savi bo ponovno preverila smotnost njihove gradnje in prednost dala sončnim elektrarnam. Več sredstev EU bodo namenili zelenemu prehodu. Svoje izpostavljeno mesto je dobilo še *»bolje sonaravno gospodariti z gozdovi«*.

Novi vodja Ministrstva za okolje in prostor, minister tudi za naravo, prihaja iz vrst največje parlamentarne stranke. Če pogledamo njen predvolilni program, vidimo, da narave v njem neposredno ni. Izjemo predstavlja strankina vizija z zapisi, da imamo v Sloveniji neokrnjeno naravo, *»da moramo skrbno varovati naravo, a hkrati pametno in trajnostno izkoriščati dane naravne vire«*. V viziji Gibanja Svoboda se ponovijo še nekateri zapisi iz koalicijske pogodbe, izpostavljeni so še svetlobno onesnaženje, vzpostavitev novih gozdnih rezervatov in regijskih parkov ter potreba po izboljšanju upravljanja varovanih območij (v izvirnem besedilu »zaščitene«) ter bolj učinkovitem spremljanju in nadzoru nad stanjem narave. Kot potrebne ključne odločitve zajema njihova vizija še *»uspešno naslavljanje sobivanja narave s pospešenim umeščanjem obnovljivih virov energije v prostor«*.

Bolj poglobljeni na področju ohranjanja narave sta bili s svojima programoma koalicijski partnerici. Socialni demokrati, ki so bili med strankami nove vlade na področju ohranjanja narave najbolj obširni, so si v svojem predvolilnem programu v poglavju Zaščita narave zadali npr. do leta 2026 dvigniti višino javnih nacionalnih sredstev za varstvo narave na 1 % BDP, vzpostaviti Direkcijo za naravne parke in urediti dolgoročno financiranje upravljanja zavarovanih območij ter ustanoviti Svet za naravo in Svet ministra za sodelovanje z NVO. Zavzeli so se za redno spremljanje stanja ogroženih vrst in habitatov, redno izvajanje razpisov in povečanje sredstev, potrebnih za financiranje dejavnosti naravovarstvenih NVO, ter za krepitev zmogljivosti javnih strokovnih služb za varstvo narave, tako po strokovni kot kadrovski in upravni plati. Želijo opraviti tudi analizo izvajanja in učinkovitosti že sprejetih predpisov varstva narave ter reorganizirati službe za doseganje ciljev politik ohranjanja narave. V Levici so si zadali odločno zastopati neodvisnost in okrepiti naravovarstvene državne institucije ter upoštevati stroko. Zavzeli so se za nadgradnjo in

izboljšanje obstoječega sistema varstva narave s povečanim financiranjem in kadrovsko okrepitvijo javnih institucij, ki delujejo na področju naravovarstva, kar vključuje tudi ustrezno financiranje naravovarstvenih ukrepov, kot so monitoringi vrst in habitatnih tipov ter zagotovitev naravovarstvenih podatkov. So proti novim hidroelektrarnam tako na Muri kot Savi.

Kdo pa je novi minister, ki bo te programe izvajal? Ekonomist Uroš Brežan (1972), od leta 2006 župan občine Tolmin, je član skupine Zelenih v evropskem odboru regij in je bil v minulem sklicu kot predstavnik lokalnih interesov imenovan za državnega svetnika. V svoji predstavitvi na področnem odboru državnega zbora je izpostavil voljo po večjem sodelovanju in vključevanju znanosti, stroke, lokalnih skupnosti in civilne družbe. V prvem sklopu predstavitve se je Brežan osredotočil na varstvo narave, kjer bo, kot je navedel, treba izboljšati učinkovitost upravljanja zavarovanih območij. Vzpostaviti namerava sistemske ukrepe varstva narave in naravovarstvenega nadzora, tudi izven zavarovanih območij in v gozdovih, ki bodo zagotavljali zgodnje odkrivanje pritiskov ter vnaprej preprečevali škodo in zaustavili slabšanje stanja živalskih in rastlinskih vrst. Posebej je izpostavil ohranjanje travniških, vodnih in gozdnih habitatov. Ker *»za učinkovito delo na naravovarstvenem in okoljevarstvenem področju in pri urejanju prostora potrebujemo enotne baze bioloških in naravovarstvenih podatkov«,* se je zavzel za vzpostavitev naravovarstvenega informacijskega sistema, *»kar je ključno za izvajanje politik na tem področju«* in izdelavo načrtov upravljanja območij Natura 2000. Predstavitev je zaključil z navedbo puntarstva in potrebo po učinkovitejšem komuniciranju vseh deležnikov. Poslanci so mu vprašanja postavljali predvsem s področja okolja, naravnih nesreč, stanovanj, nepremičninskega davka, podnebni sprememb, prostorskih načrtov. Vprašan je bil tudi o možnosti ukinjanja območij Natura 2000.

A pustimo ta pregled političnih načrtov, pomembnih tudi za ohranjanje narave, na strani, da se začnejo izvajati in da se s tem politika izkaže. Preberimo si še, kaj nas čaka v tokratni 21. izdaji *Trdoživa*. Kljub zelo otežkočenemu financiranju naše revije (kar si, prosim, preberite tudi v slogu klica na pomoč, ki ga bomo v zimski izdaji bolj predstavili), je vsebina znova pisana, pestra in upamo, da vam bo več kot zanimiva.

Mladi pisci nam predstavljajo svoja raziskovanja velikih zveri in prehranjevalnega spleta dinarskega podzemlja, podajajo znanja o vidu delfinov ter izkušnje z nameščanjem netopirnic. V intervjuju se pogovarjamo z enim izmed glavnih pobudnikov ustanovitve Društva za proučevanje in ohranjanje metuljev Slovenije, v dveh prispevkih se spomnimo na pokojnega začetnika raziskovanja kačjih pastirjev na Slovenskem in preminulega naravoslovnega ilustratorja. Nadaljujemo s predstavitvami publikacij in muzejskih eksponatov. V osebni izkaznici si ogledamo eno od naših 573 vrst čebel. Določevalnega ključa tokrat ni, nadomeščata ga predstavitvi dveh vrst lahko prepoznavnih jetrenjakov in alg kroglastih oblik v strunjanski laguni. Z vodnim in obvodnim okoljem so povezani še trije prispevki. Spoznali bomo genetsko »pisanost« pisancev, izvedeli za kokolitofore in se v osrednji temi posvetili potrebi po (boljšem) varstvu kačjih pastirjev.

Vabljeni k oddaji prispevkov za naslednjo številko. Rok za oddajo je 1. oktober. Do takrat vam želim prijetnega branja in obilo poletnih, tudi terenskih, užitkov. 🌿